

Atskaite par dalību COPA – COGECA darba grupā

Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi

25.10. 2019. Briselē

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. Situācija ES dalībvalstīs;
2. ES proteīna programma;
3. Palmu eļļa;
4. Glifosātu lietošanas ierobežojumi.

Darba grupā piedalījās ZSA eksperts Rūdolfs Jaks.

1. Situācija ES dalībvalstīs

COPA-COGECA sapulce sākās ar apaļā galda diskusiju, kurā dalībvalstis dalījās ar savu pieredzi par attiecīgi aizvadīto sezonu. Izcelšu tikai attiecīgu valstu komentārus.

Spānijā ziemas rapša sējumi rudenī cieš no trušu bojājumiem. Trušu radītie zaudējumi ziemas rapša sējumos var sasniegt pat 60%. Neonikotionīdu aizliegums arī atstājis spēcīgu ietekmi uz sojas attīstību.

Dānijā, atskatoties uz aizvadīto sezonu, var teikt, ka ražība noteikti bija virs vidējās. Rudens sējas darbi kavējās, jo Dānijā pēdējo divu mēnešu laikā ir nolijuši 400 mm nokrišņu. Līdz ar to rudens sējplatības uz 2020. gadu ir krietni mazākas.

Zviedrijai ziemas rapša sējumos, nozīmīgus bojājumus šogad nodarījuši gliemeži.

Lielbritānijā turpina ieskicēt ļoti pesimistisku nākotni ziemas rapsim savā teritorijā. Šogad sējplatības zemākas vēl par 30 % pret iepriekšējo gadu. Neonikotionīdu aizlieguma rezultātā, kukaiņu invāzija, arī šajā rudenī ir krietni izpostījusi ziemas rapša sējumus. Paredz platības kritumu arī turpmāk.

Vācijai ziemas rapša ražas nokultas stipri zem vidējās. Canola, jeb Kanādā nokultais rapsis nāk iekšā Vācijas tirgū, un sāk konkurēt ar vietējo saražoto produkciju.

Polijai līdzīga situācija, kā Baltijas teritorijai ar ļoti zemu eļļas saturu nokultajā rapsī. To skaidro ar piedzīvoto karstuma vilni +40 °C. Kopumā Eiropā ziemas rapša sējplatības ir kritušās par 9%.

2. ES proteīna programma, programmas izstrāde katras valsts ietvaros

Somijas pārstāvis pirmais iesāka ar uzaicinājumu piedalīties *Augu proteīna* seminārā Helsinkos 18.-19. novembrī, kurā tiks plaši aprunāta Eiropas politika attiecībā uz proteīna programmas izstrādi.

Polija ļoti nopietni ir piegājusi proteīnprogrammas izstrādei valsts līmenī. Vēlas izveidot fondu, kurā zemnieki veiktu iemaksas un tādā veidā finansiāli atbalstītu pamatotākas proteīnprogrammas izstrādi. 15% no fonda līdzekļiem plānoti atvēlēt biškopības organizācijām, ar domu, lai bitenieki varētu veikt pētījumus attiecībā uz intensīvās lauksaimniecības kaitīgo ietekmi uz bitēm, lai pēc tam starp biteniekiem un lauksaimniekiem

varētu veidoties konstruktīvāks dialogs. Polija uzstājas, ka ar biteniekiem vēlas saglabāt labas attiecības.

Vācija gribētu vairāk pievērsties zirņu audzēšanai, bet šobrīd realizācijas cena nav pietiekoši motivējoša zemniekiem.

Ungārijai proteīnprogrammas viens no galvenajiem mērķiem ir aizstāt visu ĢMO importēto soju ar savu vietēji izaudzēto. Mērķis tādā veidā ir palielināt vietējās sojas platības. Proteīnprogrammā ieviešanas termiņš ir pieci gadi ar budžetu 24 milj.EUR.

Lielbritānijas vienīgais komentārs attiecībā uz savu proteīnprogrammas izstrādi, bija par to, ka lauku pupu sējplatība ir samazinājusies par 18%, dēļ tā, ka ir aizliegts lietot AAL proteīnkultūru platībās.

COPA-COGECA uzskata, ka ES jāklūst reālākiem attiecībā uz šīm proteīnprogrammām. Ja netiks atļauta augu aizsardzības līdzekļu lietošana proteīna augu platībās, tad ne par kādu lauksaimniecības ilgtspējīgumu nevaram runāt. COPA-COGECA priekšlikums ir izveidot laika logu katrā valstī individuāli, kurā tiks atļauta augu aizsardzības līdzekļu lietošana ENP. Tikai tādā veidā mēs varētu uzturēt savu konkurētspēju.

3. Palmu eļļa

Eiropā palmu eļļas imports tikai palielinās. Somijas pārstāvis nesen bija uz tikšanos Indonēzijā ar galvenajiem palmu eļļas ražotājiem. Tikšanās gaisotne ļoti agresīva. Indonēzija uzstāj, ka tieši Eiropa ir tā, kas neļauj viņu zemniekiem attīstīties, mēģinot apspiest viņu produktu. Tieši Eiropas zemnieki esot tie, kurus vajadzētu sodīt, jo Eiropa ir tā, kas grauj bioloģisko daudzveidību. Ar šāda tipa lobiju Indonēzija turpina progresēt ar savu palmu eļļas biznesu. COPA-COGECA priekšlikumus ir aizliegt palmu eļļas importu, katrā ES valstī individuāli.

4. Glifosātu lietošanas ierobežojumi

Glifosāta aizliegšana Eiropā. Zviedrija iesāka ar savu prezentāciju par glifosāta aizliegšanas gadījumā radītajiem zaudējumiem. Prezentācija sastāvēja no aptuvenām izmaksu aplēsēm dažāda tipa saimniecībās, pie nosacījuma, ja glifosāta lietošanu ES aizliedz. Kritiskākie rādītāji – valsts ieņēmumi no lauksaimniecības glifosāta aizliegšanas gadījumā samazināsies par 50 %. Slāpekļa izskalošanās no LIZ palielināsies līdz pat 30%, hektāra pašizmaksa pieaugs par 20%. Tā šobrīd ir realitāte. Vācija no 2021. līdz 2023. gadam uzsāks glifosāta patēriņa samazināšanu. Liela daļa no ES dalībvalstīm aizliedz lietot to pirms ražas novākšanas. Šobrīd noliktais termiņš ir 2023. gada 12. decembris līdz kuram ir pagarināta glifosāta lietošana Eiropā. 2022. gada 15. decembris ir diena, kurā būs lēmums par tā tālāko lietošanas periodu.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Rūdolfs Jaks